

Чжен Ваньтін

*здобувач I курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальність «Економіка»*

Науковий керівник: к. е. н., доц. Н. М. Крючкова

ОСОБЛИВОСТІ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ПОВОЄННОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Після російсько-українського конфлікту 2022 року Україна пережила тривалий період фінансових та економічних потрясінь і зараз вступає в критичний період повоєнної трансформації. Протягом цього періоду фінансова політика відіграла життєво важливу роль у відбудові країни та вирішальну роль у перебудові соціально-економічної системи, коригуванні фінансових інститутів, формулюванні ефективної фінансової політики та управлінні державним боргом. Основними викликами фінансової політики протягом повоєнного перехідного періоду були: відбудова національної інфраструктури, відновлення соціального забезпечення та поступове відродження економіки.

Жерар Ролан у своїй книзі «Перехід та економіка» наголосив, що національна фінансова політика відіграла ключову роль у реконструкції урядом фінансової системи, відновлюючи розподіл національних ресурсів та перерозподіляючи доходи в період економічного переходу [1]. Протягом цього періоду українська фінансова політика повинна раціонально використовувати обмежені ресурси в рамках існуючих ринкових механізмів для вирішення таких проблем, як дефіцит бюджету, різке зростання державного боргу та високий рівень безробіття, спричинений національними конфліктами.

Згідно зі звітом Світового банку (2023), післявоєнна фінансова політика України зіткнеться з економічними викликами, такими як значне збільшення витрат на оборону та гуманітарну допомогу через війну, скорочення виробничих потужностей та експортних доходів через обмеження економічної діяльності, а також зростання залежності від зовнішньої економічної допомоги [2]. Для відновлення економіки Україна повинна продовжувати розвивати фінансову стійкість шляхом

переформулювання ефективної фіскальної політики для перерозподілу ресурсів та сприяння інвестиціям і зайнятості, одночасно забезпечуючи базове функціонування економіки.

Протягом повоєнного перехідного періоду українська фіскальна політика мала б зосередитися не лише на економічному відновленні, а й на відбудові фіскальних інституцій, необхідних для повоєнної економіки. У дослідженні Міжнародного валютного фонду (МВФ) Гупта та ін. запропонував стратегічну модель післявоєнної національної фіскальної реконструкції. На етапі післявоєнного відновлення вкрай важливо відновити фіскальні інституції та зміцнити можливості фінансового управління [3]. У цьому процесі Україні необхідно впровадити податкові реформи, спростити податкову систему та посилити управління податковими органами з метою збільшення податкових надходжень та забезпечення ефективності бюджетних витрат.

Україна запровадила ключову фіскальну політику для сприяння післявоєнному економічному відновленню та підтримки національної стабільності: податкова реформа є важливим елементом. Український уряд сприяв відновленню виробництва, заохочував інвестиції та залучав іноземний бізнес та інвестиції, запроваджуючи заходи щодо спрощення оподаткування та коригуючи податкові ставки. Уряд заохочує розвиток приватного підприємництва та зменшує надмірні податкові платежі шляхом зниження податку на прибуток підприємств та посилення податкового нагляду.

Оптимізація бюджету є ключовим заходом післявоєнної трансформації. Уряд повинен надати пріоритет розподілу обмежених фінансових ресурсів на відновлення інфраструктури, охорони здоров'я, освіти та соціального забезпечення, що відіграватиме вирішальну роль у стимулюванні економічного відновлення, сприянні довгостроковому сталому економічному зростанню, відновленні соціального порядку та підтримці соціальної стабільності.

Управління державним боргом є важливим елементом повоєнної фіскальної політики. Український уряд зобов'язався скоротити дефіцит бюджету та отримав необхідну фінансову підтримку завдяки співпраці з Міжнародним валютним фондом

(МВФ). Міжнародний валютний фонд наголосив, що повоєнні країни повинні ефективно впроваджувати реформи управління боргом та фінансові реформи, щоб забезпечити стійкість боргу та уникнути надмірної залежності від міжнародної допомоги, яка підірвала б національний фінансовий суверенітет.

Повоєнна фінансова політика, яку впроваджувала Україна, не лише забезпечила міцну матеріальну основу для відновлення національної економіки, а й ефективно сприяла відновленню соціальних функцій країни та підтримці стабільності в країні. Завдяки попередньому аналізу потенційних ризиків та структурних проблем поточної фінансової політики, ці фінансові заходи можуть забезпечити вагому теоретичну підтримку економічного зростання. Розумні та осмислені фінансові заходи також можуть підтримувати ремонт інфраструктури та інвестиції в соціальні послуги, тим самим сприяючи створенню робочих місць та зростанню споживання. Водночас, це також допоможе Україні відновити стабільність державних фінансів, стабілізувати внутрішню ситуацію та зміцнити довіру міжнародної спільноти до України.

Україна досягла прогресу в реформуванні своєї фінансової політики, але все ще залежить від допомоги та позик міжнародних фінансових установ, що суттєво обмежує незалежність та стійкість її фінансової політики. Більше того, ефективність витрат та механізми боротьби з корупцією значною мірою недостатні для задоволення поточних повоєнних соціальних та економічних потреб, і необхідні більш комплексні фінансові реформи.

Україна запровадила низку заходів фінансової політики протягом повоєнного перехідного періоду. З одного боку, вона підтримувала соціальні послуги та витрати на оборону для забезпечення національної стабільності; З іншого боку, це поступово відновило економіку та створило інституційну основу для майбутньої соціальної стабільності. Незважаючи на такі проблеми, як високий державний борг та зростаючий дефіцит бюджету, фінансова політика все ще відіграє життєво важливу роль у сприянні економічному зростанню, відбудові соціальної інфраструктури та забезпеченні соціального добробуту.

Список використаних джерел

1. Roland G. Transition and Economics: Politics, Markets, and Firms (Comparative Institutional Analysis). The MIT Press, 2000. 429 p.
2. Roseman Norfleet, Julia Renee, Izvorski Ivailo, Lokshin Michael M., Singer Dorothe, Torre Iván. 2023. Europe and Central Asia Economic Update, Spring 2023: Weak Growth, High Inflation, and a Cost-of-Living Crisis. *World Bank*. <http://hdl.handle.net/10986/39617>
3. Rebuilding Fiscal Institutions in Postconflict Countries / R. Bhattacharya et al. Washington, D. C. : International Monetary Fund, 2005. URL: <https://doi.org/10.5089/9781589064492.084>